

Людмила Шевченко-Савчинська

Латиномовна українська література
Загальний огляд

Людмила Шевченко-Савчинська

**Латиномовна українська література
Загальний огляд**

Людмила Шевченко-Савчинська

Латиномовна українська література. Загальний огляд

Київ: Медієвіст, 2013.

ISBN-13: 978-1494313241

ISBN-10: 1494313243

У монографії представлено результати дослідження творчості латиномовних інтелектуалів давньої України. Латинська мова розглядається як чинник творення особливого типу культурного порубіжжя. Авторка звертає увагу на методологічні аспекти вивчення української неолатиністики, аналізує основні її жанри та стилі, вказуючи на те, що інтертекстуальність – засадничий принцип виникнення новолатинських творів, значна частина яких належать до літератури факту. Розглядається феномен прозиметрії в жанровому репертуарі української латиномовної літератури, а також особливості образотворення: події, теми, дійові особи вираження авторського світогляду й соціально-етичних символів доби через літературні образи.

*Сконтактувати з автором можна за електронною адресою
ludshevchenko@medievist.org.ua*

Зміст

Розділ I. Латиномовне письменство і його читач в інтелектуальному просторі давньої України	5
Латинська мова як чинник творення особливого культурного порубіжжя	5
Методологічні аспекти вивчення неолатиністики. Світовий досвід	19
Розділ II. Основні жанри та стилі	32
Поділ літератури латинською мовою за сферами побутування	32
<i>Конфесійна література</i>	<i>43</i>
<i>Історіографія</i>	<i>54</i>
<i>Етикетна література</i>	<i>69</i>
<i>Інтелектуальна проза</i>	<i>82</i>
<i>Мемуарно-епістолографічні твори.</i>	<i>96</i>
Інтертекстуальність – засадничий принцип виникнення новолатинських текстів.	106
Феномен прозиметрії в жанровому репертуарі української латиномовної літератури.	117
Розділ III. Особливості образотворення	124
Література факту: події, теми, дійові особи	124
Вираження авторського світогляду й соціально-етичних символів доби через літературні образи	129
<i>Образи конфесійної літератури (канонізовані особи, дива, духівництво).</i>	<i>130</i>
<i>Образне представлення світської влади (володар, деспот, шляхта, міська громада)</i>	<i>142</i>
<i>Козацтво в латиномовній історіографії XVII–XVIII ст.</i>	<i>173</i>
<i>Образ жінки в неолатиністиці України</i>	<i>187</i>
Висновки	198
Додатки.	200
Бібліобліографічний словник.	200
Показчик осіб	211
Показчик місць	216

Розділ І. Латиномовне письменство і його читач в інтелектуальному просторі давньої України

Латинська мова як чинник творення особливого культурного порубіжжя

Статус міжнародної належав латинській мові упродовж кількох історичних періодів: зміни на політичній карті Європи, що відбулися після розпаду Західної Римської імперії (476 р. н. е.), не можна назвати фатальними для неї. Принаймні ще два століття вона залишалася звичайною комунікативною, а з часів Ренесансу функціонувала у статусі мови наднаціональної «республіки вчених». У Середні віки розвиток латини здійснювався завдяки перетлумаченню мовного матеріалу під впливом національних мов: розвивалися тенденції, що зародилися у класичний і пізній період, витворювалися нові виражальні засоби. Велику роль у поширенні та закріпленні латинської мови відіграла основна опора більшості середньовічних держав Європи – католицька церква, яка послугоувалася виключно латинською аж до середини XX ст.

З якою мірою узагальнення ми б не здійснювали періодизацію розвитку латинської мови, неможливо оминати основні її каденції: 1) класична латина Античності; 2) народна розмовна середньовічна латинська мова; 3) «новолатина», яка стала наслідком ренесансного прагнення відродити класичний варіант. Існує думка, за якою латина як посередниця цілковито залежала від того, що і як нею писалось. Протилежним є твердження, що вона була засобом вживлення, подеколи й насаджування на місцевий культурний ґрунт античних традицій, а пізніше – елементів Ренесансу й Бароко.

Утім очевидним фактом є те, що латинська мова була ефективним засобом проникання у глибину віків і засобом спілкування між освіченими людьми Європи. Упродовж десятків століть за своїми виражальними можливостями вона перевершувала національні європейські мови, оскільки була відгранена давньою цивілізацією, чий інтелектуальні набутки до сьогодні не втратили свого значення; гуманісти лише очистили латину від середньовічного нашарування елементів нових мов, реставруючи античні літературні традиції. Тривалий час лише латина мала письмову форму (більшість європейських народів здобулися на власну писемність тільки у XIII–XV ст.), і її знання було привілеєм освічених верств суспільства.

Уже в літературі Київської Русі трапляються згадки, за якими можна зробити висновок про побутування в українському культурному середовищі творів латинських авторів (у тій чи іншій формі). Як відомо, Данило Галицький мав дипломатичні контакти із главами тодішніх європейських держав та з ієрархами Римської церкви. Зрозуміло, що спілкування здійснювалося латинською мовою. Отож, пошуки латиномовних документів слід вести, починаючи принаймні з XII–XIII ст. Те, що західні культурні впливи на Україну були менш інтенсивні, ніж тогочасні візантійські, пов'язано з низкою релігійно-політичних чинників: прийняття православ'я київськими князями слугувало взірцем для решти земель, які спочатку були насправді, а згодом – все ще – продовжували відчувати себе підданцями Києва як історичного осердя Русі. Незважаючи на загалом позитивне значення латиномовної вченості для розвитку нашої культури, віддавна існували також прихильники позиції, висловленої Іваном Вишенським: «Молю вас: хай буде Русь проста, дурна, невчена, а тільки перебувайте у православній вірі»¹.

Перелом негативного ставлення до латиномовної культури втілюється в переорієнтації шкільництва на гуманістичну модель європейських навчальних закладів. Цьому сприяла молодь, яка, навчаючися в університетах Європи, збагачувалася знаннями та розширювала світогляд. Навчання українців за кордоном було настільки масовим (а серед відомих університетів Західної Європи важко знайти такий, де б не вчилися наші студенти), що спеціально для них відкривалися гуртожитки – наприклад, закладений королевою Ядвігою при університеті у Празі 1397 р.² Дехто залишався за кордоном надовго (Юрій Дрогобич) чи й назавжди (Павло Кроснянин), займаючись наукою та викладанням, або ж трудився там на політичному поприщі (Михайло Глинський), проте більшість по закінченні навчання таки поверталася на батьківщину, поширюючи нові знання та спосіб мислення в освіченому середовищі.

Перші документальні свідчення про перебування українських студентів у західноєвропейських університетах з'являються у сер. XIV ст.: так, 1353 р. у Сорбонні навчаються декілька вихідців із Русі; там само 1463 р. Бенедикт Сервінус та Іван Тинкевич (обидва із Києва) отримують звання докторів теології та філософії. Загалом, протягом XIV–XVIII ст. тільки в університетах Італії (Падуанському, Болонському та ін.) навчалось бл. 600 юнаків з України. Слова Дмитра Туптала, написані наприкінці XVII ст., можуть слугувати вираженням громадської думки того часу: «Схвалюю добрий цей звичай, що чимало людей до інших держав по науку ходять за моря, бо помудрілими повертаються»³.

У першій половині XVII ст. на українських землях розповсюджуються навчальні заклади Товариства Ісуса Христа (незабаром після їхньої появи у Польщі). Колегіуми діяли у п'ятнадцяти містах: Ярославі, Львові, Луцьку, Кам'янці-Подільському, Фастові, Острозі, Перемишлі, Вінниці, Барі, Переяславі, Новгороді-Сіверському та ін. Більше половини з них повністю чи тимчасово припинили свою діяльність під час Визвольної війни 1648–1654 рр. У цих навчальних закладах дотримувалися принципу релігійної толерантності: учнів іншої віри не змушували брати участь у католицьких богослужіннях, однак вони відвідували уроки з катехизису, а також обов'язково мали бути присутніми

¹ Вишенський І. Твори. – Київ: Дніпро, 1986. – С. 215.

² Цуп В. Юрій Дрогобич в контексті формування української еліти. – День, № 133, субота, 2 серпня, 2003 р.

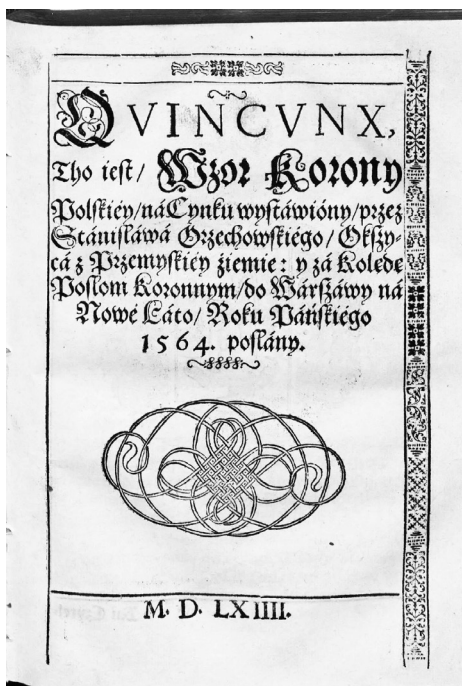
³ Ростовский Д. Сочинения. – Т. 2. – Москва: В синодальной тип., 1857. – С. 149.

Прижиттєве видання однієї з небагатьох польськомовних праць Станіслава Оріховського. «Quincunx – Квінкункс» (1564 р.). Джерело: www.pbi.edu.pl.

на викладах контраверсійних питань католицької та інших доктрин⁴. Хроніки єзуїтських колегіумів рясніють відомостями про те, що «іновірці» забирають дітей зі шкіл власного віровизнання і віддають до колегіумів Ордену, переконавшись у вищому рівні освіти⁵. Так, чисельність учнів Луцького єзуїтського колегіуму через рік після його відкриття становила 150 осіб, за сім років існування цифра подвоїлася. Однією з перших (1616 р.) на території Речі Посполитої при тому ж закладі відкрилася музична бурса. Колегіуми засновувалися і в пізніший період, напр. після Хмельниччини (у Станіславі, Кременці)⁶; частина з них згодом переросли у заклади вищого типу (у Львові, Перемишлі та Ярославі).

Початкова освіта українців тривалий час залишалася цілком занурена в конфесійну сферу, але й ті, хто закінчив православно орієнтовані початкові школи, подальші знання здобували в єзуїтських колегіях – неодмінний крок на шляху до університету. На підтвердження такої схеми – цитата із «Духовного заповіту» брацлавського каштеляна Василя Загоровського: «Також, коли дітям моїм милостивий Бог дасть дійти семи років, (...) дати їх навчати в домі моїм або в церкві святого Іллі у Володимирі руської науки та Письма Святого і, не пестячи їх, пильно й порядно до науки приводити (...), долучити статечного бакалавра, який би їх міг добре навчити науки латинського письма (...), і нехай їм милість (...) віддасть до науки єзуїтам у Вільні, бо там хвалять дітям добру науку, або де найпристойніше їхні милості визначать – і там, аби додому не приїжджаючи і в ньому не буваючи, коли Бог дасть, сім років або більше уставно й пильно навчалися. А коли їм милостивий Бог дасть досконали вправність у латинській науці, мають бути віддані через їхню милість, панів приятелів моїх, у служби на такі місця, де могли б пройти навчання у Божій боязні»⁷.

Такі обставини суспільно-культурного та зовнішньо-політичного життя спричинили піднесення освіти в Україні: протягом XVI–XVIII ст. у власних часових рамках у нас діяли навчальні заклади різного рівня і релігійного спрямування: братські та унійні школи, протестантські гімназії, єзуїтські колегіуми, Острозька, Замоїська, Києво-Могилянська академія, Чернігівський колегіум тощо, в яких латинська мова або була основною мовою викладання, або займала важливе місце в системі навчальних дисциплін.

⁴ Шевченко Т. Викладачі Луцького єзуїтського колегіуму (1608–1648). Молода нація. № 1, 2000 р. – С. 165.

⁵ Ibid. С. 166.

⁶ Ogonowski Z. Socinianizm polski. – Warszawa, 1960. – С. 80.

⁷ Загоровський В. Духовний заповіт // Українська література XIV–XVI ст. Київ: Наукова думка, 1988. – С. 168.

На думку І. Вагилевича, «в княжестві Галицькім місце руського язика зайняв латин-[ський] около 1450 г.»⁸. У той час, коли у Західній Європі частота вживання латинської мови йшла за низхідним напрямом, у Східній відбувався зворотній процес: з другої половини XVI ст. у романських країнах на письмі латину витісняли італійська, іспанська, французька, водночас у країнах Північного Відродження, до яких іноді зараховують і Польщу разом з Україною, ця міжнародна мова утримувала свої позиції ще довго, попри потужний імпульс розвитку, отриманий національними мовами завдяки Ренесансу. Парадоксально, проте зростання зацікавленості національною складовою письменства в Європі відбувається водночас із формуванням елітарної латиномовної літератури.

Ніколо Макіявелі вважав, що якби мовою європейської цивілізації стала не латина, а якась інша мова, вся Античність швидко забулася б. Розвиваючи цю думку на підставі аналізу мови трактатів українських філософів, Н. Безбородько дійшла висновку, що життєздатність латини забезпечувалася не стільки контактуванням з її природними носіями (з певного часу це стало неможливим), як неперервністю традицій її використання: «хоча не існує мовної спільноти, але існує мовна традиція»⁹. Українці-русини свого часу зробили значний внесок у підтримку цієї традиції, витворивши потужний за кількістю і змістом латиномовний пласт власної літератури. Їхні досягнення удостоїлися широкого визнання поміж колег-сучасників і наступників. Зокрема, Станіслав Оріховський за життя був удостоєний звання руського Демостена – завдяки блискучому дару аргументувати – і сучасного Цицерона, з яким його порівнювали у силі сказаного слова. Твори і промови Оріховського, написані й виголошені «золотою латиною» класичного зразка, були визнаним зразком для сучасників. Промова на смерть польського короля Сигизмунда I вийшла друком в Італії у збірці найкращих промов світу «*Orationes clarorum virorum* – Промови найславніших мужів» (1584). Знаний учений, Мартин Кромер запевняв свого колегу: «Не думай, мій Оріховський, що твоє ім'я невідоме за кордоном. В Італії, Іспанії, Франції й Німеччині мені довелося чути схвальні відгуки про твої твори, які становлять гордість і захист Вітчизни. Я не зустрічав там вченого, який би не читав їх і не підносив би до небес твоєї дотепності, красномовства та вченості»¹⁰. Мова, на думку українського мислителя, – великий дар: вона створила державу, дала людям права, збудувала міста, всіх чеснот навчила і вказала дорогу до духовного порятунку¹¹.

На думку Дмитра Наливайка, «під добу бароко українська культура відігравала неабияку роль у системі культури загальноєвропейської. Серед країн православно-слов'янського кола бароко найраніше почалося розвиватися саме в Україні й тут-таки досягло свого найвищого злету. (...) Європейські культурні злети, які приходили сюди, зазнавали тут адаптації і, будучи на значну міру трансформовані, пристосовані до потреб і традицій православно-слов'янської спільноти, поширювалися далі – на північ і

⁸ Вагилевич І. Замітки о руській літературі // Письменники Західної України 30–50-х років XIX ст. – Київ: Дніпро, 1965.

⁹ Безбородько Н.И. Язык латинских трактатов украинских философов XVII ст.: Автореф. дис. ... доктора филол. наук. – Днепропетровск, 1972. – С. 135.

¹⁰ Наливайко Д.С. Оріховський як український латиномовний письменник Відродження // Українська література XVI–XVIII ст. та інші слов'янські літератури. – Київ: Наук. думка, 1984. – С. 170.

¹¹ Литвинов В. Ренесансний гуманізм в Україні. – Київ: видавництво Соломії Павличко «Основи», 2000.

північний схід, у Білорусь та Росію, а також на південний захід, у Молдавію та Валахію, Сербію та Болгарію»¹². Найвизначнішим центром барокової культури в регіоні дослідники називають Київ.

1632-ий, рік утворення Києво-Могилянської колегії, майбутньої академії, ознаменував початок нового періоду розвитку новолатинської творчості в Україні. Латинська мова функціонує паралельно з народно-розмовними діалектами – засобом щоденного спілкування, книжно-українською нормою літературного вжитку та польською. Природно, що приведена у відповідність до принципів західних колегій, Києво-Могилянська академія за основну мову викладання мала латинську – нею читалися всі курси, окрім граматики церковнослов'янської мови та православного катехізису, більше за те: у стінах закладу студентам навіть між собою дозволялося розмовляти тільки нею. Якщо додати до цього факту читання класичних текстів і постійні вправи з перекладу (з латини і латину), стає зрозумілим, що досконале знання цієї мови давало студентам змогу вільно спілкуватися, виголошувати красномовні орації та віршувати латинською, а, за бажання, продовжувати навчання за кордоном.

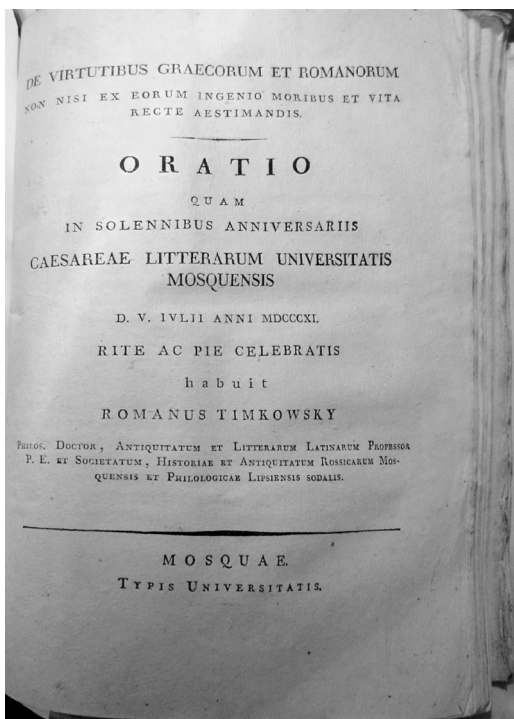
У поетичних, філософських та риторичних курсах київських авторів міститься велика кількість латиномовних творів-ілюстрацій, що належать до різних жанрів, особливо рясніють ними «*Cedrus pharetrati Rossiano Orpheo*» (1702) Іларіона Ярошевицького, «*Arbor Tulliana*» (1703, імовірно – того ж автора), «*Congeries praeceptorum rhetoricum*» (1729/1730) Гната Бузановського, «*Hortus poeticus legendi gratia flores et fructus ligatae et solutae orationes*» (1736/1737) Митрофана Довгалецького, «*Regia regis animorum Appolini*» (1739/1740) Павла Конюсевича, «*Philosophia juxta numerum quatuor facultatum quadripartita*» (1749) Григорія Кониського; латиною написана значна кількість творів видатного вихованця Києво-Могилянської академії Григорія Сковороди. У її стінах формується одна з потужних паростей української новолатинської літератури, автори якої виховувалися на високих латино- та полономовних зразках, при цьому не відмовлялися від православної віри і були справжніми патріотами.

Серед студентів та викладачів Києво-Могилянської академії не нижчим був рівень володіння польською – недарма заклад називали «полоно-слов'яно-латинським»¹³. У XVII ст. польська належала до тих мов, якими активно послуговувалося українське письмо, але після зміни політичної обстановки до неї вдаються не без певних застережень. У доповіді проф. Дж. Броджі Беркофф «Вибір мови і вибір класичних літературних та/чи християнських мотивів у текстах XVII ст.», виголошеній на конференції у КМА¹⁴, дослідниця висловила міркування про обумовленість «мовного реєстру» барокового тексту розмаїтим спектром мотивацій: літературним жанром, більшою семантичною придатністю, престижністю, комунікативною ситуацією, захистом власної культури, політичними поглядами автора тощо. За приклад впливу останніх було взято польську мову, яка (разом із латиною) за гетьманування Івана Мазепи почала виконувати для українських патріотично-орієнтованих авторів роль, що у часи польського па-

¹² Наливайко Д. Вступ. Українське бароко: Типологія і специфіка // Українське бароко: У 2-х т. – Т. 1. – Київ: Акта, 2004. – С. 18.

¹³ Андрущенко М. Парнас віршотворний. – Київ: Українська книга, 1999. – С. 34.

¹⁴ 18–21 жовтня 2012 р. «Ранньомодерна Україна: культура вибору versus вибір культури».

Латиномовна обкладинка праці Романа Тимківського «*De virtutibus Graecorum et Romanorum* – Про чесноти греків та римлян»

нування належала руській мові. На початку XVIII ст. польською пишуть свої твори поети Почаївського, Чернігівського культурних осередків, також Іван Орновський, Георгій Кониський, Пилип Орлик та ін.

Хоча у деяких слов'янських народів православної конфесії латина сприймалася як стяг, під яким відбувалися окатоличення («Східні слов'яни втікали від латини як від злого духа і треба було багато часу, щоб усунути цей погляд»¹⁵), упевнено можна сказати, що в Україні таке сприйняття значно відкорегувалося під впливом об'єктивних історичних обставин. Так, православний митрополит київський, галицький та всієї Руси (1647) Сильвестр Косів у

своєму польськомовному творі «Ехегезис» (1635), спрямованому на оборону православних шкіл, зауважує: «Вчися, кажуть, по-грецьки, а не по-латинськи – добра рада, але більше для Греції, ніж для Польщі, де найбільше латинська мова в уживанні. (...) Поїде неборак-русин на трибунал, на сойм, на соймик, до суду гродського або земського – “без латини – плати вини!” Гретька мова – для справ церковних, але для справ публічних – латинська!»¹⁶.

Завдяки тому, що українські інтелектуали на Заході досконало володіли латинською мовою, про нашу землю дізналися набагато більше і уявляли її точніше, ніж досі та у пізніші часи. Інтернаціональна латина забезпечувала повноцінне спілкування з рештою Європи і розширювала аудиторію далеко за українські етнічні межі. «Йдеться передусім про зближення й ідентифікацію “латинської Європи” та Європи візантійсько-слов'янської, двох, за визначенням англійського історика Арнольда Тойнбі (1889–1975), “дочірних” і водночас не схожих одна на одну культурно-історичних спільнот, що склалися у Середньовіччі, відгалузившись од спільного кореня – античної культури»¹⁷. Вибір мови у ті часи означав і вибір читача, для якого призначався твір. На думку сучасних дослідників, такий вибір – не холодний інтелектуальний розрахунок, а внутрішня потреба і закономірність: «Іншомовна творчість характерна для переломних моментів у суспільстві, в літературі, у письменницькій долі. Вона може бути пов'язана із середовищем, у якому розвивалась авторська індивідуальність»¹⁸.

¹⁵ Левицький О. Афанасий Заруцкий, малорусский панегирист кон. XVII – нач. XVIII в. Киевская старина. №3. – Київ, 1896. – С. 102.

¹⁶ Тітов Ф. Стара вища освіта на Україні. – Київ: Друкарня УАН, 1924. – С. 107.

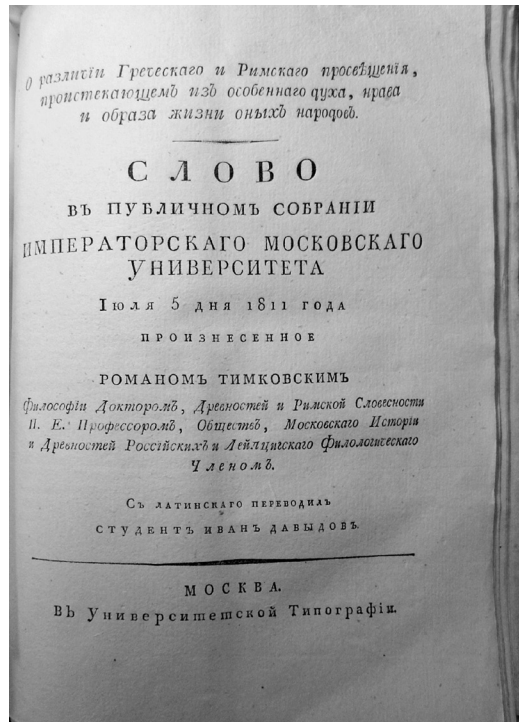
¹⁷ Наливайко Д. Козацька християнська республіка. – Київ: Дніпро. – С. 9.

¹⁸ Станишич Й. К проблеме двуязычия и иноязычия в литературе южных славян // Многоязычие и

Ознака часу: латиномовний оригінал вже супроводжується російським перекладом.

З часом латина виходить з ужитку, дещо довше, до початку XIX ст., затримавшись у Закарпатті (нею писали: Йоаникій Базилович, Василь Довгович, Андрій Дудрович, Петро Лодій, Михайло Лучкай, Іван Пастелій). Проте як невід'ємна частина класичної освіти латинська мова продовжувала відігравати значну роль у формуванні покоління, навіть переставши бути основною мовою викладання. Це можна довести на прикладі першого ректора Київського університету св. Володимира, патріарха української науки Михайла Максимовича. Значну роль у формуванні його як науковця відіграла домашня освіта, здобута завдяки дядькові Михайла, доктору права Іллі Тимківському, який успішно поєднував викладацьку роботу з організаторською, був автором латиномовних віршів і прози. На жаль, досі не вдалося розшукати працю Іллі Тимківського, присвячену аналогіям візантійського і руського права, – «Порівняння Юстиніанових законів з російськими» (1808). Без сумніву, примірники видання мали залишитися у західних книгозбірнях, адже одразу після оприлюднення «Порівняння» отримало високе визнання німецьких колег: за цю працю Геттінгенське вчене товариство 1809 р. обрало Тимківського у свої члени¹⁹. Така оцінка свідчить, наскільки високим був рівень, на якому І. Тимківський заклав основи вітчизняної медієвістики.

Під впливом і за наполяганням другого дядька – Романа Тимківського, професора грецької та римської літератури Московського університету²⁰, Михайло Максимович розпочинає студіювати філологію в Москві. А захоплення історією міг передати молодому Михайлу ще один із братів матері, Василь Тимківський, який, за власним визнанням, прагнув вибудувати життя за Плутархом, своїм улюбленим мислителем. Таким чином, антична культура справила вплив на Михайла Максимовича, зятятого слов'янофіла, не безпосередньо – проте він формувався (і цей приклад – не поодиноким) у середовищі людей, які глибоко знали і цінували греко-римські інтелектуальні надбання та застосовували їх не тільки як засіб проникнення у товщу віків, а також для пізнання сучасності²¹.

литературное творчество. – Ленинград: Наука, 1981. – С. 156.

¹⁹ Шугуров М. В. Илья Федорович Тимковский. – Киевская старина. 1891 р., № 10. – С. 406.

²⁰ Одна з написаних латиною лекцій Романа Тимківського «De virtutibus Graecorum et Romanorum...» – Про чесноти греків і римлян» зберігається у відділі стародруків та рідкісних видань НБУ ім. В. Вернадського. Див.: Timkovsky Romanus. De virtutibus Graecorum et Romanorum non nisi ex eorum ingenio moribus et vita recte aestimandis. ... Mosquae: Typis Universitatis, 1811. <http://www.medievalist.org.ua/2013/05/17851820.html>

²¹ Драгоманов М. М. А. Максимович. Его литературное и общественное значение. – Вестник Европы.

Людмила Шевченко-Савчинська – випускниця філологічного факультету КНУ імені Тараса Шевченка (1999 р., спеціальність «Класична філологія та українська мова і література»). Аспірантуру цього ж закладу закінчила 2004 р., кандидатську дисертацію на тему «Етикетна латиномовна поезія в українській літературі XVI–XVIII ст.» захистила 2005 р.

З 1999 р. працює в НМУ ім. О.О. Богомольця – на посаді старшого викладача та провідного фахівця відділу міжнародних зв'язків (2007–2012 рр.). У 2001–2004 рр. поєднувала викладацьку роботу з науковою журналістикою (журнал «Вісник НАН України»).

Упродовж 2009–2012 рр. проходила докторантуру при ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім. Григорія Сковороди» (тема докторської роботи «Генологія і поетика латиномовної прози в Україні XV–XIX ст.).

Співпрацює з відділом стародруків та рідкісних видань НБУ імені Вернадського, надаючи консультативну допомогу, рецензує наукові статті, праці, навчально-методичні матеріали. Перекладає з латинської мови твори українського письменства. 1997–1999 рр. – стипендіат видавництва «Смолоскип», призер поетичного конкурсу «Молоде вино». Поезії, публіцистика, наукові розвідки друкувалися в різний час на сторінках таких поважних видань як «Літературна Україна», «Ренесанс», «Слово і час». Автор близько чотирьох десятків статей за основною темою дослідження (українська неолатиністика) і численних публіцистичних та художніх (вірші, переклади) творів.

2009 р. стала співзасновником інтернет-проекту «Медієвіст» (www.medievist.org.ua), присвяченого дослідженням давньої української літератури та його активним учасником у пошуку, оцифруванні, перекладі латиномовних стародруків з метою введення їх до наукового обігу.